

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful cu
prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Vine biciul.

Ziarul „Budapesti Hirlap” care ține a ști bine lucrurile despre cari vorbește, — în numărul său dela 13 Dec. discutând cu unele foi cari au aruncat lui Coloman Széll, fostul ministru președinte, că acum s'ar fi îmbulzind iară spre a pune el mâna pe cîrmă, — zice:

„O, de-ar fi macar adevărat ce ce spune ziarul frate. Și de-ar fi numai adevărat, că Széll poate restabili pacea. Durere, astea toate nu-s adevărate. Nu mai e vorbă nici de Széll, nici de armistițiu, nici de împăcare, — ci da, e acum vorbă de **absolutism** (cîrmuirea țării cu ajutorul puterii armate, unde e lipsă), **absolutism pentru care guvernul de acum să pregătește, și anume pentru o domnie îndelungată a lui!**

„Guvernul de acum nu voiește să-și părăsească locul... Vörös, Lányi, Feilitzsch, Kristóffy, să acată cu toate unghiile de țineră puterii, care lor le dă viață și fără de care ei să nimicesc, dimpreună cu toți aceia pe care i-au scos din datorii și le-au dat putere și rang!”

„I-au scos din datorii” — zice foaia ungurească, ca o re'nviare a veștii ce s'a făcut unor ministri din cei de acum, că până a nu fi ministri, aveau datorii grozave, de care azi sunt scuturați, ca și cum le-ar fi înghițit pămîntul. Însămnată e știrea ce „B. H.” o dă, că adecă guvernul de acum își întocmește lucrurile pentru o domnie îndelungată a absolutizmului la noi!

Bureți nărozi.

Ciudate bidigăanii a mai trimis Dzeu din porodițele străine, printre noi Români.

Nu mai departe ca Duminecă ce trecu, a ieșit prin foile din Pesta vestea-poveste, că în comitatul nostru, al Hunedoarei, e rău de tot! Auziți numai ce-i:

Ci-că Românii stau gata în tot cînsul de răscoală. Satele lor sunt deja pline de puști străcurate la ei dela Viena din partea dușmanilor Ungurilor; că tot comitatul, ba Ardealul întreg, e împărțit în cercuri cari să dea cite un regiment de răsculați. Ci-că e mare alergătură prin comune, popii, dascălii, toți umblă ca stafeteii dușman, și sub cuvînt de o adunare șă ori șă, să adună, să sfătuesc, să înțeleg, și din tot sfatul lor ese un singur lucru hotărît și mare, că „**Jos cu Ungurii!**”

Ci-că preotul Nicolae Klop (?) din Tătărești a vorbit unui păzitor (bakter) de tren de pe valea aceea a Crișului (!) Tătăreștii sunt pe valea Crișului, că „e aproape vremea, cînd pe Unguri așa-i pustiim, de nici praf de ei nu mai rămîne pe pămîntul Românilor!” Și cite alte ciuperce nebune.

La Hunedoara ci-că-i rău de tot: „Un copil (auzi, auzi, din cine iau sfat foile ungurești de alarmează lumea!), a zis că i-o spus lui tată-său, că să nu cuteze să se atingă cineva de noi, că aici va fi gata de Unguri, și noi, vom fi domni!” — și că **Dr. Aurel Vlad** și soții, chiamă poporul de-a dreptul la revoluție! Și Sașii-s pe partea Românilor (cum să nu!) Mișcarea aceasta revoluționară a cuprins deja comitatele Caras-Severin, Timiș, Arad, Bihor, și Cenad, — etc.

Iar' în numărul de Mercuri are dela un alt sfătos știre, că da, e prea adevărat

că aici primejdia e așa de mare. Ba știe spune și familiile ungurești din comitat, cari și-au pachetat deja catrafusele ca să plece de pe-aici.

Iacă cu ce buimăciți avem de-a ne petrece noi zilele. Cine păcate a auzit printre noi de atari nărozii?

Fapt e, că ei își fac vînt și să spărie pe sineși cu vești nebune, — căci **Dumineca trecută a venit poruncă telegrafică, că miliția din Orăștie să stea gata de plecare, că la Baia-de-Criș, (fiind aci Tebea cu mormîntul lui Iancu) a izbucnit revoluția, și de fapt Luni noaptea au plecat din Orăștie două companii de soldați la Baia-de-Criș!**

Sunt sfătoșirile unor slujbași păcătoși, cari vreau să se arate grozavi, că ce „treji” sunt ochii lor întru a păzi statul de primejdia „valahă”. E o bătae de joc de biata miliție și de credulitatea foilor ungurești, și de toate.

E și pacat de Dzeu a sta de vorbă cu atari scornituri năroade.

Cine'i de vină?

Foaia ungurească din Hațeg, să plînge în cel mai nou număr al său asupra următorului fapt:

„Lupta (după alegerea dela Hunedoara) s'a încheiat; pace domnește iarăși în toate părțile. Pace? O, de-ar fi așa! Dar' de ce nu e pace? Dacă ne-am luptat pe teren politic, de ce n'am putea trăi pretinește pe terenul social?”

„In Hațeg, durere, și pe acest teren s'a înrăit în timpul din urmă stările. Fără nici o pricină văzută ori simțită, condițiile bunului traiu împreună, să tot amărăsc, — frații nostri Români să trag tot mai mult la o parte, și-au făcut clubul lor deosebit, umblă pe căi deosebite, își caută casă deosebită, patrie deosebită. De ce? Doar' și pe lingă cele mai depărtate deosebire de vederi politice, să poate trăi cit mai comod socialmente?”

Și apelează mai ales la generația de bărbați tineri, să facă să meargă lucrările altfel: spre mestecarea în aceeași oală a vieții românești cu a celei ungurești, că prin asta și-ar câștiga un titlu de laudă chiar față de patrie.

Ce cuvinte naive ori viclene! Ce glas de sirenă ori de vulpe! Dar' țî-să văd ghiarele — sirenă dragă!

Cînd e vorbă de a ne pocloni înaintea tuturor săcăturilor pripășite între noi, suntem „frați”, ne zic ei înșiși „frați”, iar' cînd e vorbă că vrem să ne folosim și noi de dreptul ce ni-să cade, ca bună-oară la postul de deputat al Hunedoarei, unde Români-s în majoritate, — atunci voi dați mână și cu — Hollaky, numai ca să nu reiasă fratele Român, deși atît de inteligent și de simpatic, după chiar a voastră mărturisire.

De e vorbă de ori-ce slujbă, de-un amărit de notărășel în un sat infundat, „fratele” Român nu e iertat să încapă în slujbă, ci solgăbirăul folosind la nevoie șiroful „constituțional” al dreptului de candidare, are să-l înlăture chiar din candidare.

Cînd e vorbă de limba românească, la oraș, la varmeghie,

la judecătorie, la solgăbirău, — ea n'are onoare, o pămăuți, o batjocuriți, — dar' încolo societatea românească, astfel bruscată, n'are drept nici a sta retrasă de o parte, ca iaca i-să ia în nume de rău, să ia ca o pornire de a să „separa”, a să rupe de „lumea” cea mare, și o conjurați să nu o mai facă, ci să vină să se peardă printre voi, și să vă sufere pașirile îngîmfate!

O! Lucrul acesta nu să mai poate. Destul de rău că s'a putut pe alocurea și pîn'acum. Noi numai felicită generația pe care voi o învinuiți de retragere dintre voi! Om ce să prețuește nu să viră între aceia, cari nicăiri nu-l recunosc, decît în schimbul unei umiliri deositoare!

Da! Desfăcuți cu totul de-o parte, la masa noastră, în casa noastră, la petreceri noi între noi, — numai așa e bine, numai așa ne va rămânea sufletul curat și nestruciat!

Așa suntem și noi în Orăștie. Bine e dacă așa-i porneala și la Hațeg, și la Hunedoara, și la Brad, și în toate colțurile locuite de Români! Pentru o sută și o mie de cuvinte!

Din pildele altora.

A citea-oară vorbim de Polonii din Pozen, de sub mâna de fer a Prusiei?

Vorbim des, căci e popor apăsat ca și noi, adesea li merge cuțitul dușmanoșilor stăpîntori, până la os, și zbiară de durere, de răsună Europa. Dar' morții, totuși nu să dau!

Cea mai blăstămată măsură ce guvernul din Berlin a luat pentru stîrpirea Polonilor ce au căzut sub stăpînirea lor, a fost cea luată acum cîțiva ani, prin care ajută cumpărarea de moșii dela Poloni, așezînd pe ele Nemți, prin ce să rărească, să spargă marea curată de popor polon, virînd prin trupul ei icuri străine.

Statul însuși cumpără tot ce ajunge de vinzare din parte polonă. Mai vînd apoi unii și de bunăvoie, așa aducînd trebuințele lor.

Zilele astea sfatul național care conduce lupta de apărare a Polonilor, a luat o hotărîre interesantă. Să declară de mișel vinzător al neamului tot acel Polon, care mai vinde ceva la un Neamț, fără a-și fi înștiințat averea de vinzare la comitetul național, care, până poate, o vinde tot la Poloni. Și numai cînd comitetul a găsit cu cale (bunăoară a căpătat dela Neamț, preț îndoit cit e vrednic pămîntul), o poate vinde aceluia.

Iar' față de aceia, cari, nesocotind această pază a conducerii naționale, ar vinde de-adreptul la vre-un Neamț (poate ca să se pună bine față de zbirii) — pe acela comitetul național a hotărît a-l **boicota** (a-l încungiura ca pe un ciumat) pe toată linia, și de-o fi meseriaș, ori negustor, ori fabricant, nici un puiu de Polon să nu-i mai calce pragul!

Mai mult! Nici la salutările lui, **Polon cinstit să nu mai răspundă**, decum el însuși să-și redice pălăria înaintea vinzătorului!

Vezi asta zicem și noi, că e disciplină, rînduială, învățare la supunere națională și țineră laolaltă!

Adunări naționale.

Mărețe adunări naționale românești s'au ținut și săptămîna asta în mai multe locuri. Pretutindeni interesul poporului e mare și el curge de pe toate văile, de pe toate colinele, spre locul unde glasul conducătorilor îl chiamă.

La Teiuș.

Adunarea convocată de nou la Teiuș (după-ce cea dintîi fusese oprită) pe ziua de 12 Dec., a fost poate și îndoit de măreață, cum să arăta a fi cea dintîi. Tocmai fiindcă pe cea dintîi o opriseră. Acum au venit la adunare ca 4500—5000 de Români, din toate văile ținutului!

Bucuria poporului era uriașă, văzînd în mijlocul lor pe trei domni deputați: **Dr. Aurel Vlad**, **Dr. St. C. Pop** și **Dr. N. Comșa**, iar' alături de ei pe candidatul român dela Vinț dl **Dr. Iuliu Maniu** bravul Român din Blaj și pe vrednicul fruntaș **Dr. Al. V. Voevod**, — cari toți au vorbit care mai de care frumos și la inima poporului! I'a acoperit cu ovațiuni și aplauze. Preotul **I. Iiiescu** a propus hotărîrea ce s'o iee adunarea (ca și pe alocurea) și care s'a primit cu însuflețire.

S'a dat o masă mare la care au pofit și pe fisolgăbirăul din Aiud, **Imre Iozsef**, căci, au zis, poți veni, ca să vezi că noi și în mijlocul poporului, și noi între noi, porniri și povățuiri rele nu dăm! Și fisolgăbirăul a mers. Și a ținut însuși o vorbire în onoarea deputaților români cari și în adunare au dat povețe așa de înțelepte poporului, că ori-ce om cu mîntea la loc, trebuie să recunoască, că acestea numai sfaturi de folos și cinstite sunt! El însuși, deși Ungur din șovinistul Aiud, a spus că e scribit de nemernicele știri ce să publică în chip mișlesc prin foile ungurești, despre așa zisele porniri de „răsculare” a Românilor!

A fost adecă cucerit el însuși, Ungurul, de purtarea cea cinstită și înțeleaptă a fruntașilor nostri, cum și de ținuta bărbătească a poporului nostru!

Onoare lor tuturor!

La Borovici

a fost tot în 12 Dec. o adunare la care au luat parte la 8000 de Români. A fost măreață. Deputații **Dr. T. Mihali** și **Vasile Dămian** s'au înfățișat în mijlocul poporului și l'au încalzit și l'au însuflețit, că i-a ridicat în slavă de bucurie! Ordine deplină.

Dragostea de neam și de luptă pentru el, s'a văzut că și aici umple pîn' la răvărsare inimile bunului nostru popor! El pîn' acum numai apostoli care să-l miște, n'a prea avut (adecă i-a avut dar' i-a ținut opăciți pasivitatea), — acum că-i are și

li-s'a deschis drumul, iacă izbucnește viața lui peste tot locul!

La Săliște.

Frumoasă de tot a fost adunarea din 10 Dec. m. în Săliștea cea mîndră de lingă Sibiu, în care deputatul cercului, dl **Dr. Comșa**, și-a ținut darea de samă.

S'au luat hotărîri unaime prin cari să votează încredere deputatului cercului, cum și întreg grupului naționalist parlamentar; cer îndreptățirea limbei române în toate, și împărțirea poporului român de drepturi deopotrivă cu ori-care alt popor al țării; și vot universal.

Tot această adunare s'a ocupat și cu frămîntările ce de-o vreme să țin lanț în sinul bisericii române gr.-or. din Brașov, atîngînd și interesele și bunul nume și pacea marilor școli de acolo și infierează pe cei-ce, plini de pizmă și ură, atacă mereu persoanele constituțional încredințate cu conducerea acelor înalte așezăminte, atîngînd prin așa și renumele bun al așezămintelor însăși. Adunarea își arată dorința, ca consistorul din Sibiu să întrevină și să pună capăt acestor frămîntări păgubitoare.

La Biserica albă

a fost conchemată pe 10 Decembrie n., o mare adunare poporală, cu programul de a lămuri poporul despre starea politică din țară; a lua o hotărîre pentru votul universal și a organiza partidul naționalităților aliate.

Adunarea aceasta (a cărei convocare am primit-o numai după trimiterea numărului trecut), a avut un scop și o greutate mai mare ca alte adunări obișnuite, căci era subscrisă de fruntașii alor trei neamuri: **Români, Sirbi și Nemți!** Însăși placatele (afișele) mari, roșii, lîpote pe toate stradașele orașului, vestind adunarea, erau tipărite în limbile tuturor trei națiunilor: nemțește, sirbește și românește, — ba ca să arate că suntem luptători pentru dreptul de o potrivă între limbi, au pus chemarea și ungurește, printre celelalte limbi.

În fruntea subscrierilor erau: **Dr. Aurel Novac** (Român deputatul național), **Dr. Ludwig Kremling** (Neamț), **Dr. Velimir Ristici** (Sirb), — apoi **Dr. Sava Banici**, **Dr. Iuliu Tămășel**, **Dr. Tit Mălaiu**, **Dr. Bogdan Radosavlievici**, **Karl Steiner**, — și așa mai departe: peste 150 de subscrieri de Sirbi, Români și Nemți, — cari mână 'n mână voesc să formeze partidul naționalităților aliate (a neamurilor nemaghiare însoțite între sine), pentru a lupta mai cu putere și pentru a câștiga poporului drepturile ce i-să cad, printre cari cel dintîi ar fi dreptul de vot pentru toți (universal).

La Lîpova

e convocată adunare politică poporală pe 16 Decembrie n. în parcul hotelului „Regele Ungariei”. Program: Pronunțare asupra situației politice și asupra votului universal.

Covocători:

Florian Rozin **Iuliu Putici**
Dr. Alex. Marta **Vasiliu Sporea**
Dr. Const. Missits **Atanasiu Micula**
Dr. Aurel Cioban **Ioan Lucaci**
Avram Pecurari.

Adunări nouă

vor fi mâne, Duminecă în 17 Decembrie în 4 locuri: La Curtici, Lunceșoara, Soborsin și Bocșa-rom.

Adunarea dela Oravița.

— Raport special al „Libertății”. —

Știam că mi-ar părea rău mai târziu dacă nu aș lua parte la adunarea poporală din Oravița, în 10 Dec. În adins am luat cu mine cartea dlui P. Drăgălină: „Din istoria Bănățului Severin”, — pentru-că alături de paginile istorice frumoase, ce le cetățeam din trecutul falnic al acestui ținut românesc, să văd cu ochii acele plaiuri cari au dat eroi legendari.

Urmașii acelor părinți au probat în toată țaria cuvintului, că sunt vrednici urmași ai nebiruților lor moși pe cari dl Drăgălină îi slăvește cu versurile lui Eminescu:

„Rămâneți dară cu bine, sfinte firi vizionare
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi”.

Ceea-ce ni-s'a desfășurat la adunarea poporală din Oravița, a fost o trezire și o reînviere a vremilor de vitejia fără seamă a Românilor bănățeni, dar' în felul spiritului timpului modern în luptă.

Bravii conducători din Oravița instituiseră un comitet de 7 pentru aranjarea adunării, dnii Al. Popovici, protopop gr.-or., Dr. L. Cigărean, Dr. P. Cornean, Dr. I. Nedelcu, Dr. M. Gropșian, avocat și dnii I. Jianu și Țăranu, și numărași arangieri. Cătreerind comuna, acești neobosiți inițiatori au asigurat reușita adunării, care a reușit, cum poate nici ei nu gîndeau.

Adevărat însă și aceea, că munca lor grea a fost mult ușorată de faptul, că poporul român din Oravița și jur, deștept și însuflețit, cum e, în curind a înțeles rostul cuvintelor fruntașilor, cari îl chemau la manifestarea românismului și la lupta pentru drepturi!

Măsura de însuflețire a poporului a arătat-o un țăran dintr'o comună, care invită la adunare de dl Dr. Cigărean, a zis: „Domnule, am o muiere și un copil, și vom veni toți trei la adunare”. Și s'a ținut de cuvint. Ce s'a spus despre cei 12 moși de 70, 80, ba unul de 96 ani, cari neputînd veni pe jos, au venit cu carăle cu patru boi și s'au așezat în apropierea tribunei oratorilor, ca să audă și să soarbă și ei cu slăbitul lor auz, glasul de apostoli ai valoroșilor noștri deputați!

FOIȚA

Războiul.

— Nuvelă din războiul ruso-japonez —
(Urmare)

Deodată însă să deșteptară din frumoasele lor planuri, la o realitate amară; și anume: Wasilits aducea vești multe din oraș și avea de a spune lucruri uimitoare la fiecare reîntoarcere. Povestirea lui mergea cam în modul următor:

„Departate, departate, peste țări și mări, să află o țară frumoasă și bogată, care spre noroc, e a Rușilor. Țarul cel atotputernic o știe și cunoaște bine această țară, că doar' el a fost de-a văzut-o. Dar' sunt tot pe acolo un fel de oameni cu ochi ageri scilicet, cari sunt păgîni și nu sunt prietini de-ai Rușilor. Acești răuvoitori vreau să fie ei singuri domni și stăpîni pe acea frumoasă țară, unde să aibă ei dreptul de a pescui, de-a stăpîni negoțul și de a comanda corăbiile pe apele toate. Dar' vezi, domnii cei mai mari din amîndouă părțile,

Deja de Sfîmbătă veniseră o parte din popor la Oravița, iar' Duminecă des de dimineată să apropiu de oraș alte și alte grupuri. Măreț și de nedescris a fost însă, cum s'a format convoiul de vre-o 15 mii oameni, ce s'au adunat pe cîmpia ce să întinde în apropierea gării. Cete din comuna fruntașe: Agadii, Măidan, Gornia, Cacova, Greovaț, Ticvanul-mare, Iladia, Varadia, Răchitova și Comoriște, și altele veniau rînd pe rînd, ca tot atîtea mici oștiri la sunetul de buciom, în desăvîrșita ordine și tact milităresc avînd în frunte preoții și învățătorii cîntînd în mersul lor „Deșteaptă-te Române”! Comuna Varadia avea muzica proprie. Sosiți la gară, s'a încheiat apoi imensa mulțime, care își făcea icoana unei mari oștiri în plină paradă, adunată pe cîmpul de război. În frunte era admirabila gardă a „Curcanilor”, vre-o 100 inși, cari formau banderul, avînd de conducător pe dl Aurel Cigărean. Poporul adunat era patru cercuri electorale, al Oraviței, Sasca, Bocșa și Biserica-albă.

Această mulțime cu o gură și cu o inimă aștepta trenul, care a adus pe iubiții deputați Dr. Teodor Mihali, Vasile Dămian și Ioan Russu Șirianul. Trenul era plin de popor, pentru care a trebuit, să se comande vagoane separate. Intrarea trenului în gară a fost un moment înălțător. Deputații au fost salutați pe peron de dl Dr. Petru Cornean, iar' coboriți din gară în fața mulțimii i-a binevenit dl Dr. I. Nedelcu, răspunzînd dl preș. Dr. Teodor Mihali, cînd mulțimea izbucni în neîntrerupte strigăte de: „Să trăiască” și „Dumnezeu să ajute”. Ceriul învîlul în senin această manifestare sărbătorească a poporului român, jăluitoare al prezentului și doritor de viitor mai bun!

În fața mulțimii la sosire stătea țăranul fruntaș Nicolae Murgu din Iladia, o figură puternică, robust și înalt, adevărat gigant, cu plețele sure. Mie-mi făcea impresia, că e un fel de „Goronul lui Horea”, ceavea să simbolizeze țaria neclintită a țăranului român! Nenea Murgu salută și el deputații, cari apoi înadins n'au urcat în trăsuri, ci au trecut pe jos prin cele două falange ale mulțimii nemăsurate, atît de disciplinată înct vedeai că la Românul bănățean ordinea și disciplina militară din trecut e trecută în sîngele lor. Muzica intona imnul național și fel de fel de cîntece naționale, cînd apoi urcați în trăsura, în frunte cu garda Curcanilor s'a început intrarea în oraș. Un convoiu uriaș. Ce era mai de rîs, decît să vezi în fața atarei mulțimi pe cei 40 gendarmi, ce stăteau de pază la gară!

Trecînd mulțimea pe lîngă căsarma honvezilor, românași și ei, deși ținîți înadins gata în casarmă, ei s'au luat a mulțimea trecătoare cu „Să trăiască!” și cu căciulele lor militărești.

Trecuți prin o frumoasă poartă de triumf, am ajuns în piață, unde avea

spunea Wasilits cu siguranță, aveau cu toții capete încăpăținate, să certau de mult și nici unii nu vreau să se lase învinși, înct nici ei singuri nu mai știau ce să înceapă!”...

Trecu o timp oare-care până odată să reîntoarse Wasilits spunînd plin de foc și aprins: că dincolo, la dușmanii ceia, pe care îi chiamă Japonezi, și cari din mînie și ură față de Ruși s'au făcut galbini la față ca floarea soarelui, — acei oameni răi ar fi vătămăat pe konzulul rusesc, care e un domn mare ce stă aproape de împărat și l'au vătămăat cu vorbe și purtări așa de rele, că acela îndată s'a întors acasă la Moscva ca să spună el însuși cu gura înălțatului împărat Nicolae toată întîmplarea. Atunci Țarul s'a mîniat și a poruncit ca îndată și konzulul japonez, omul împăratului japonez, să părăsască Rusia! Și încă în acea seară fû silit să-și astringă tot ce a avut și să plece în țara lui la Japonia!

Și așa, acuma, va fi războiul. Dar' departe de aici, foarte, foarte departe așa departe, că săptămîni și luni întregi ține călătoria până acolo. Aici la noi nici nu vom ști nimica despre acest războiul, nu vom auzi bubuitul tunurilor lui, nici sunetul puștilor,

să se țină adunarea. Au umplut-o din colț în colț.

Deputații și soții lor au venit la locul de adunare între nesfîrșite aclamații ale mulțimii și au urcat tribuna împodobită toată cu brad.

Acest podiu mi-s'a făcut atît de memorabil prin un episod. Dl Dr. P. Cornean să teama adevă, nu cumva în mulțimea îndesită să se surpe podiul, făcea atenți deci pe cei din apropiere la aceasta, și atunci un brav țăran i-a răspuns:

„— Cu atît mai bine, dle, dacă să va surpa podiul, căci atunci vom ținea pe capetele noastre pe iubiții deputați!”

Iată vorbele unui țăran, care caracterizează mai mult însuflețirea covîrșitoare ce stăpînea inimile la Oravița.

Presă română era reprezentată prin domnii: Petru Pop, (Tribuna), Dimitrie Birăuțiu (Poporul Român) și Dr. Iustin Pop („Libertatea”). E aclamat de președinte prot. Al. Popovici, iar de notari au fost aclamați Dr. Liviu Cigărean și Ioan Jianu. Au urmat apoi vorbirile frumoase și instructive ale deputaților: Dr. Teodor Mihali, Russu-Șirianu și V. Damian. Vorbirile lor a fost admirabile, înțelepte. S'a primit concludus prin care să cuprinsă alipirea de programul național și la activitate și să cere votul universal.

Președintel apoi încheie adunarea, și mulțimea, cînd deputații s'au dat jos de pe podiu, i-a ridicat pe umeri și așa i-a dus pîna la localul casei. Te înduioșă și-ți storcea lacrimi acest entuziasm și cînd vedeai, cum poporul săruta mîinile și vestimintele deputaților, ca ale unor profeti ai săi.

Seara cină în sala cea mare dela „Coroana” în onoarea deputaților. Mult mi-a plăcut, că la această convenire pe lîngă inteligență, au luat parte și un frumos număr de țărani. Vorbiri frumoase și aci, așazicînd neîntrerupte, care de care mai înfocate, instructive, cari au ridicat buna voe la gradul cel mai înalt. Apoi doine și cîntece bănățene, executate acuzi cu vocea, acuzi pe violină de virtuozul violiniști: preoțel Popovici, abiturientul Bojinca și alții. Cîțiva tineri țărani s'au încins la jocul bănățean numit „Brăul”, pîna la orele 2 noaptea.

Cînd voiu a încheie cronică mea, dator sunt adevărului a constata că, inițiatorii adunării făceau tot posibilul, ca oaspeții lor să se afle cît mai bine.

Adunarea poporală dela Oravița este un capitol de istorie pentru istoria noastră națională. Nu numai că a înfrunit chiar după calcul matematic, făcut de unii experți numărul extraordinar de mare a alor 15 mii de oameni, dar' a fost impozantă prin țaria însuflețirii naționale. Ținerea ei va fi un punct marcant pentru reînviere

nici mirosul fumului lui îl vom simți. Despre cîtane nici vorbă, nu vor fi pe la noi. Doar' Rusia e ca lumea întregă de mare și de puternică, pe cînd Japonia în asemănare e ca o picătură de rachie!

Într'o zi veni Wasilits cu știrea înfloritoare: „Războiul e aici, gata. S'a început între Ruși și Japonezi! Sunt chemați toți soldații la arme, și caută și îi găsec pe toți, că și satele cele mai mici sunt scrise și vor fi căutate și colibele în care s'ar găsi soldații. El știa și aceea, că le trebuia mulți, foarte mulți soldați, căci fiind depărtarea așa mare și călătoria grea pot să se prăpădească mulți pe drumul lung și greu!

Așa ajunse și străbătî știrea înfloritoare și în coliba și lăcașul fericitic alui Alexei. Ana să făcî albă ca varul și o tristețea adîncă i-s'a așeză pe inimă cînd auzi întîia-dată vorbindu-se de război.

Ceva începî să o neliniștească, o neagră presimțire; Alexei să încercă a o mîngăia: „Noi suntem cu mult mai departe de acel loc și Rusia e grozav de mare; vor chema cei mai din apropierea graniței afară în Asia; deci fii liniștită Ana, și fii iarăși veselă.”

rea vieții naționale și în aceste locuri.

Onoare Vouă, măreți apostoli, Vouă deputaților, pe cari și eu numai cu versul lui Eminescu vă pot caracteriza mai potrivit:

„...Sfîinte firi vizionare,
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi”

Pe urma voastră va renaște ca un Phönix românismul, căci voi coboriți în mijlocul poporului, Vă adăpați dela popor, dela izvorul cristalin și nesecat, și adăpați poporul cu învățători bune, împărțînd astfel viața în organismul neamului ajuns pe aiurea desnădăduit pentru un viitor mai bun. Voi revelați spiritele și faceți să dispară micile patimi locale, produceți o adevărată aerizare a sufletelor Românilor; schimbați gîndirea celor sceptici, făcîndu-i încrezători luptei noastre și absorbiți la voi atîtea elemente bune de luptători!

Nu măchniți, ci mîndri!

— Lupta dela Hunedoara —

Ei au zmulș, au răpit mandatul — a lor e deputatul.

Noi ne-am arătat vrednicia — a noastră este bucuria! Ei au lucrat cu puterea slujbașilor și a baionetelor și cu tot felul de amenințări, siluiri și tîrgueli urite. Noi am luptat cu dragostea neamului, cu puterea credinței în dreptate și cu mîna pe cartea legilor. Ei au lucrat pentru-ca osul de ros tot lor să le rămîna. Noi am luptat pentru-ca voința poporului să se întrupeze, pentru-ca drepturi poporului să se dea — pentru-ca binele țării, al patriei să-l așternem!

Noi stăm — acum după luptă — cu fruntea ridicată, cu mîndria în inimi că ne-am făcut datorința de cetățeni și de Români. Și nădejdea noastră în viitor este tare, este neclintită — că dacă în întîia luptă, în întîia încercare, am arătat atîta vrednicie — atunci în luptele viitoare nu numai învingerea morală, ca acum, dar' și învingerea faptică — a noastră va fi! Căci poporul cel bun cu noi este și poporul e temeliea țării, și glasul poporului mai iute ori mai târziu trebuie să fie ascultat, trebuie să fie luat în seamă pentru-că voința poporului e voința lui Dumnezeu!

Departate este dar' de noi și umbra mîhnirii — ci mai tari, mai inimoși-mai strînși la rînduri

Și el încercă a să juca cu micul lor odor, îl ridică sus în aier, îl strînse de nou la sîn și-l sărută cu dor și foc nebun.

Era ceva ce-l stăpînea și pe el. Îi părea că are o greutate mare, o piatră de moară pe inimă, dar' încerca a zimbi și a nu să arăta soției sale celei și așa destul de măchinită. Ana umbla ca și amețită în toate părțile și cînd era singură oftă adînc. O nemărginită temere, ca o cobe neagră i-s'a așeză pe suflet și-i chinuia inima ziua și noaptea. Și cînd își gîta lucrurile zilei, și așezîndu-să stăteau față în față în mica și curata lor odaie, Ana își privi soțul lung, lung, cu o privire plină de jale, de dor și de iubire. Era ca și cînd s'ar încerca a-și întipări chipul lui iubit, adînc, adînc în suflet pentru, a-i rămînea acolo totdeauna viu, dacă... Dar' nu cuteza și nu îndrăznea a să cugeta pîna în sfîrșit! Și, o Doamne! Nu știu cum era înaintea ei! Însă nici cînd nu-l întrebare pe Alexei: „Vei merge și tu?” Ea încercă a să lupta cu sine însăși și cercă a-și alunga acest cuget din minte ca pe un dușman, ca pe o ispită rea. Une-ori îi venia să rîdă de batjocura soției, — dar' în clipita următoare un plîns amar o

vom lupta luptele viitoare și vom dovedi încîlcitorilor de rîndială, că noi ne iubim neamul, ne iubim țeara, și vrem să mergem pe calea dreptului; și să scoatem trîntorii și geșetarii din paturile calde, ce și le-au așternut din cruntă sudoarea noastră.

Lupta va fi încă înverșunată. Dar' tari vom fi în luptă, căci călăuziți suntem de dragostea de neam și de țeară, și razămul nostru totdeauna este și va fi puterea dreptății și puterea legii. Din lege afară nu eșim, dar' cerem ca legea — lege să fie pentru toți deopotrivă.

Tulbură ei apa cît o tulbură, ca să poată pescui mai bine — dar' noi știm vorba bătrînă: „Apa trece — petrele rămîna!” și poporul — voi ce-ați luptat la Hunedoara ca lei și ca ingerii — voi sunteți petrele — moștenii acestui cerc, și apa ce ne înecă acum drepturile, ne acopere libertatea, va trece, mereu — dar' sigur!

Numai încredere în puterea noastră, și voința de luptă și de înaintare să ni-o păstrăm și atunci izbînda a noastră va fi!

Da! avem deplina încredere, că în cercul Hunedoarei, acum Marți s'a ales cea din urmă dată deputat, care nu e trimisul poporului, ci împinsul siluirii!

Căci poporul din cercul Hunedoarei — s'a purtat la alegerea de Marți înălțător, s'a purtat cuminte, însuflețit și pătruns de dreptatea sa!

De aceea, pentru-ca pomenire și încurajare pentru noi și pentru alți frați din popor să fie lupta noastră de Marți din 5 Dec. — vom descrie pe scurt și pe rînd, cum s'a început și cum s'a purtat.

Pregătiri.

Cercul de alegere de deputat la Hunedoara să întinde peste 84 sate. Dela Rechitova și Mieria, prin țara Hațegului, peste Streiu și peste Cerna, pîna sus în creștetul munților de cătră Bănat, pîna pe la Vadu-Dobrii și Sohodol. Sute și sute de kilometri! Bun călăreț să fie acela care ar putea umbla tot cercul în vreme de 4 săptămîni! Și noi pentru pregătirea alegerii abia am avut 10 zile! Dar' dragostea de neam și de țară are aripi și străbate ca fulgerul! Zeci de tineri însuflețiți — sub conducerea

copleșia și îi era greu, nespuse de greu, pe inimă. Și nici Alexei nu zise nici cînd: „Eu nu voiu merge!” — sau „poate că mă vor duce.”

Între acestea știri peste știri, să schimbau prin sat. Veniră și mai multe rînduri de domni străini, cari treceau din casă în casă! Și tot mai sigur să spunea despre războiul, că le-ar fi lipsă mare de toți soldații harnici de armă! Dar' aici în sat nu veniră trupe, pentru a duce pe cei îndatorați. Începură oamenii a să împăca cu gîndul războiului și și Ana era ceva mai liniștită.

De-odată veni Wasilits într'o seară făcîndgură mare, că o mare încăierare a trecut deja, — și Rușii nu au putut învinge, fiind-că aveau prea puțini soldați. Așa auzise el în oraș și și în foi stă scris, că deja în zilele următoare au să adune de nou toate trupele din toată țara. În dimineța zilei următoare veni un polițist în sat, el avea o scrisoare cu pecete mari roșii și întrebă de locuința lui „Nichiță”, Leo, Luca, și a lui Alexei! Acest din urmă nu era acasă pe cînd sosi scrisoarea, — deci polițistul o predete nevestei care îngălbină ca moartea și abia o mai țineau picioarele. Că străinul îi aduce ceva trist, îi spu-

deputaților noștri, în frunte cu **Dr. Aurel Vlad**, și sub călăuzirea fruntașilor din Hunedoara și Hațeg, au pornit la apostolia cîștigării de drepturi. Și poporul i-a înțeles pe solii deșteptării, i-a ascultat și ca o mândră pădure de brad s'a mișcat spre locul de alegere!

Svireolirile lor.

Slujbașii mai mărișori și cei cu puterea banului în mână, s'au spăriat de atîta dragoste curată. Și umblau ca scoși din minți să impedeze ivirea luminii! Presidential alegerii a dat poruncă aspră, că în ziua alegerii numai cei cu vot au drept să intre în Hunedoara. Slujbașii mai mari au chemat pe cei mai mici și pe cei-ce au daraveri cu ei, ispitindu-i (știti dvoastră cum să fac acestea)—„că doar n'or face una ca asta...“ Conducătorii fabricelor și cîțiva domni din rămășie — au început cu amenințările, cu infricările, cu ademenirile — și cu toate uneltirile! Toate au fost zadarnice.

Poporul s'a trezit, poporul vrea să fie după cum are drept să fie, domn și făuritor al sorții sale. Și pe ei asta îi speria. Și de aceea s'a mișcau toți pe lingă cei asupra cărora au ceva putere.

În preajma alegerii.

În preajma alegerii au sosit la noi deputații: protopopul Vasile Damian, Dr. Aurel Vlad, Dr. Stefan C. Pop, Dr. Ioan Suci, iar' Russu-Șirianu era sosit deja de Sâmbătă. S'a făcut lista de candidare și s'a predat presidentului. Cînd colo ce să vezi? Presidentul, așa din senin, ne-a schimbat locul de tabără, a detras pas-partout-urile și a început să ne pună bețe în roate. Fruntașii noștri însă, prin o scrisoare bărbătească au cerut respectarea legii și presidentul — a trebuit să vină la ogașia rîndului.

În piața Hunedoarei furnicau 3 companii de cătane și 80 de gențarmi! Cătră seară însă au început să sosească cete de alegători — în bătaia steagurilor de brad. Pe la 8 ceasuri seara vre-o 400 de alegători și nealegători umplură curtea și casele din piață unde locuștea dl. Osvad. Sosiră și vrednicii Silvășeni, cu preoții în frunte. Streiul și Țara Hațegului și Pădurenii noștri — toți sosiți cu preoții, cu primarii și cu fruntașii lor!

Toată noaptea n'au durmit. În sfaturi și în povețe și în glume s'au ținut.

Ziua alegerii.

În partea partidei contrare nu s'a vedea printre oameni de ai noștri nici

nea presimțirea ei grozavă. Fără de a ști, sau de a simți ea-l privi lung cu ochii înpaienginați, așa încît polițistul simți și cetă din privirea ei mută starea desnădăjduită a sufletului ei, și încercă a să scuza: „Eu nu port vină, zise el într'un ton străin, și apoi mai sunt încă 8 zile timp de pregătire!“

Și pe cînd ești murmură în sine singur: „Sărmana femeie, așa îndurare încă n'am văzut!“

Nu peste mult s'a reîntoarce și Alexei acasă. El știa deja că ce-l așteaptă, îi spusera vecinii, că Nichita Luca și Leo, căpătără poruncă de plecare la război, și că și la ei a fost politistul. Deci să temea a merge de-a dreptul acasă și de două ori făcî tot acel drum, stînd une-ori locului și ascultînd cum de tare îi bătea inima. În sfîrșit, s'a gîndit la, poate fi și o altă poruncă, și intră. La vederea lui, sermana Ana-i căzî înbrătoșindu-l, fără de a putea grăi un singur cuvînt, — mută și palidă ca și o umbră, ea i-să înlînțul de grumazii lui pînă ce abia putu zice: „Alexei, aceea ce ne va despărți, e aici!“

Fără un cuvînt el rupse pecetea și desfăcî hîrtia. Cetă cuprinsul ei care îi spunea că în 8 zile s'a făcut de

o veselie. Dar' toți erau „duși“ cu sîla, și cu fîgădueli. La noi era voo bună, căci pe noi ne-a adunat dragostea și năzuința pentru ajungerea la drepturi pe seama poporului. Gențarmii și cătanale trag cordoane, închid drumurile, astupă podurile, ghiontesc mulțimea. Nu ne pasă. S'a începe alegegea. Candidații sunt: Dr. Victor Bontescu și Hollaki Arthur. President: Cseh László. Bărbații noștri de încredere: **Dr. Augustin Străuțariu și Simion Chirca**. Ai lor Schalát, directorul fabricii (ca să spărie) și Dr. Farkas Béla, notar public în Deva, cel căzut la Dobra. La vot întii merg cei din Hunedoara. Sorții au vrut ca partida lui Hollaki să înceapă.

Vom arăta cum a decurs.

NOUTĂȚI

Dr. A. Vlad la Rapolt. Măne, Duminecă în 17 Dec. n. deputatul cercului Orăștie, își va ținea darea de samă la Rapoltul-mare, pentru Rapolt și comunele vecine!

Pahod na Segedin!.. Dl. Iulius V. Ioanovici, fost timp mai îndelungat redactor răspunzător la „Libertatea“, judecat, cum să știe, la un an de zile închisoare de stat pentru că a lăsat să se publice poezia „Roata dela Belgrad“ adlui Vasile E. Moldovan în „Libertatea“, — e chemat de ministrul de justiție, să-și înceapă în 20 Decembrie n. (Marți viitoare), pedeapsa în arestul de stat din Seghedin. Iar noi am fost siliți a plăti în 24 de ore 1000 cor. pedeapsa în bani ce s'a dictat asupra foii pentru un vers. Am plătit-o greu de tot. Acum merge și redactorul să-și facă osînda, ca să fie „dreptatea“ îndeplinită bine.

Nou ziar de zi în Sibiu. O idee din cele mai dorite și aprete, e pe cale a să intru la Sibiu. Un grup de bărbați cu frumoase poziții în viața noastră românească, fac pregătiri a scoate dela 1 Ian. n. un nou ziar la Sibiu, care ar urmări ținta mare: de a fi așa redactat, ca ori ce familie română să se poată lipsi de foile străine ce s'au incubat azi prin familiile noastre, din pricina că foile de zi ce le avem noi azi, nu mulțumesc trebuințele cetitorului devenit pretensiv prin cetera foilor mari străine. Ziarul vrea să fie neatîrnător de ori-ce formațiune politică dela noi, și fondatorii lui își caută ci-că legături chiar tot printre oameni ne-angajați în politica de azi. E vorbă să se formeze un institut de editură, care să edee ziarul și foi populare (mai bine ar cumpăra „Foia

a merge pe cîmpul luptei, — și mai sta pe urmă, că celui-ce s'ar încerca a să împotrivi, i-să va lua viața și tot avutul ce are!

Încet și trist le trecură ciasurile acestei sări, față de sările de altădată așa de plăcute.

Cei doi soți atît de fericiți altădată, stăteau trîști, fără a mai grăi un singur cuvînt unul altuia! Bucatele rămăseră neatînse pe masă. Tinăra și frumoasa femeie plîngea încet, iar' Alexei stătea posomorît privind zăpăcit înainte. Așadar acesta să-i fie norocul pe care Dzeu i-l dase? așa să-i fie el conturbat și poate nimic prin oameni?! De-odată el cuprins de o furie nebună izbi cu pumnul în masă, încît micul băiat tresări în leagăn și începî a plînge! Înaintea lui s'întunecă deodată lumea și plecîndu-și capul să răzîmă la frunte de amîndouă mîinile. Iși blăstămă soartea și începî a umbla prin odaie în sus și în jos. Pe urmă merse la draga și mult iubita lui soție și îi netezi părul și ochii cei frumoși și o acoperi cu mii de sărutări. Dar' de cite ori încerca a-i spune un cuvînt de mîngăere, nu putea vorbi, îi părea că o putere grozavă l'ar oprî!...

(Va urma.)

Poporului“ care altfel și așa să va stînge, dar' mîni bune ar putea vărsa în ea încă viață cum avea odinioară!).

Totul atîrnă dela oamenii ce vor fi chemați la ziar și dela programul lui. Noi auzim vorbindu-să de oameni foarte potriviți și serioși (nu înțelegem aci și pe Dr. Diaconovici, care a signat prospectul pe toate fețele și ar fi un omen de ar fi pus, în ori-ce chip, episcop al noului ziar), — cu cari ar fi a să duce în deplinire. Am dori-o și noi.

Dar' ca condiție de existență credem că ar fi: Ca cei din Sibiu să sisteze „Telegraful Român“, care azi abia de mai are rost și înflință asupra politicii românești. Metropola de Sibiu edee în schimb o foaie bisericească bine îngrijită, măritoare a culturii preoților săi. Aceleași lucru facă-l și Blăjenii cu „Unirea“ lor, care par'că e și mai incolorată și mai fără influință în politică. Scoată și ei o revistă bună bisericească. Acestea ar da îndată 30% din condițiile de existență a noului ziar!

Iar' grupul parlamentar al deputaților noștri, cari ei erau în întiiul rînd chemați a face acest lucru: a eda un mare ziar, modern, plin de viață și avînd cele mai mari șanse de a cuceri cu el întreg publicul, — grupul nostru parlamentar să va vedea cu jumătate de distanță mai îndepărtat de dorul de a-și avea organul potrivit și puternic al său! Ei însă ar putea prelua d. e. „Tribuna“, reformîndu-o temeinic, dîndu-i puteri și viață nouă și autoritate, — condiții ce azi lipsesc în măsură mare și confratelui aradan.

Aviz. Dl. Dr. Victor Bontescu ne-a trimis spre publicare un prea frumos cuvînt de mulțumită, cătră cei 470 de alegători români cinstiți, cari la alegerea din Dec. dela Hunedoara, l'au onorat cu voturile lor cele curate ca aurul și mai prețioase ca ori-ce alt bun!

Sosit cam tîrziu pentru numărul de față, — ne vom face plăcerea a publica frumosul cuvînt al dlui Bontescu în numărul nostru viitor.

„Orizontul“ va fi numele unei foi lunare ce va apăra în Cluj, edată de dl. Vasile E. Moldovan, cu colaborarea dl. Al. Ciura, Dr. Cassiu Maniu și Dr. Valer Moldovan. Va fi: științific, literar, social și politic. Edată pe lună, în broșură de 48 pagini. Prețul 10 cor. pe an.

Răzmîrița din Zarand. Îndată ce am aflat despre plecarea miliției din Orăștie la Baia-de-Criș, ne-am adresat unui bărbat de încredere al nostru la Brad, pentru a primi lămuriri autentice, că ce-i pe-acolo?

Iată ce ne-a împărtășit, prin telefon, bărbatul nostru de încredere:

„E cel mai mare scandal ce să poate! Nu e aici nici umbră de vre-o neliniște ori „mișcare“ bănuitoare la popor. Nici aici, nici în Baia-de-Criș. Tot lucrul să vede pus la cale pentru a scoate ponos de revoluționari Românilor.

„După minciunile apărute în foile din Pesta, foile mai mari din Arad, au cerut Nemților dela minele de aici, prin telefon, lămuriri autentice. Nemții le-au răspuns, că aici nu știe nimenea de nimic: E cea mai desăvîrșită pace! Și totuși și foile ungurești din Arad au publicat bazaco-niile de scornituri, deși aveau știri sigure că-s minciuni! Nemții înșiși sunt scandalizați de o așa bătaie de joc a adevărului din partea ziaristice ungurești.

„La Baia au sosit 2 companii dela Orăștie, iar' la noi în Brad, sosesc azi (Joi) două companii din Arad.

„Noi înfruntăm aici pe Unguri că lasă de să scriu și să cred atari minciuni, dar' și Ungurii mai cinstiți sunt scandalizați, văzînd că să cere și să

trimită miliție pe capul unor oameni pacînici. Ei au declarat, că vor trimite înșiși desmintiri la foile ungurești, duse pe ghiată de corespondenți fără suflet și de o administrație ca și aceea.“

Așa spune informațiunea ce primim. Noi credem că Ungurii din Brad vor trimite foile din Pesta desmintiri, le spunem însă înainte, că acelea nu le vor publica, ori cel puțin tare trunchiate, căci la acele foi așa-i obiceiul, că ce au scris, nu mai desmint Doamne păzește, ca să nu vadă cetitorii lor că au fost prinse cu minciuna. Și mai ales nu vor publica, pentru-că lucrul e pus la cale. Doar' la Orăștie a venit aviz deja cu o lună înainte, că miliția să stee gata, că va trebui să meargă undeva! Să căuta numai locul că unde să se așeze minciuna? Și au așezat-o pe capul Zarandenilor. Că li-s bune de ceva „spe-rietoare“ atari știri cu miroș de praf de pușcă.

Ziar umoristic nou, așezat pe nivel modern, au de gînd să edee la Budapesta, în inst. de editură „Luceafărul“.

„Foia Interesantă“ — confiscată. Dacă n'a răsturnat cineva statul acesta, apoi „Foia Interesantă“ tot e primejdie să-l răstoarne. Că uite ea-i plină tot de Crai și de Împărați. De pildă Menelik din numărul acesta mai nou, e primejdios rău. E în stare să tragă s'aunele de sub toți notarii unguri și să iee penele de cocoș din pălăriile gendarmilor, ca să le pună pe al său comănac. Așa și-a fi gîndit notarul din Fărcădinul-de-sus și gendarmii cutari ai lui, cînd un pachetel de cuprindea cîteva „Libertăți“ și „Foi Interesante“ trimise de noi spre împărțire la Fărcădinul-de-sus (l. Hațeg), le-au confiscat dela posta notarăscă și știe-i sfîntul ce-au făcut cu ele. Vom face arătare asupra organului postal care a dat foile, și asupra gendarmilor, cari au preluat, în chip volnic, ceea ce era trimis altei persoane.

S'a făcut de ris bietul notarăș **Hits Károly** dela Dobra. Un corespondent al nostru din Dobra l'a descris în un număr mai vechiu al „Libertății“ ca pe un om care pe lingă alte volnici, mai are și aplicări de bătaș, care mai „luminează“ pe bieții oameni ce-i vin în cancelarie și așa, că-i azvirle pe use afară ori dă în ei, pentru-ce a și fost pedepsit judecătorește de vre-o 2 ori.

Jupînul notarăș s'a simțit „vătămă“ că omul a spus și în foaie, aceea ce să poate dovedi cu judecăți întărite, și haid' să se arete grozav: a făcut proces de presă „Libertății“. Redactorul nostru d. Stefan Popp, avînd la mână judecățile cari dovedesc că ce s'a scris nu a fost nedrept, a primit răspunderea pentru cele publicate, cu gîndul de a dovedi naintea tribunalului din Cluj, că ce om e acest viteaz, care ne mai face și el proces. Dar' tribunalul din Cluj n'a dat privilegiu redactorului nostru a desvâl și acolo pe viteazul Hits, ci însuși procurorul, după-ce a văzut judecățile date asupra lui Hits, a respins dela sine de a-l apăra și a ținea acuza asupra foii noastre.

Ce a urmat după asta, e mai interesant. Procurorul a vestit pe judele de instrucție a tribunalului, că el nu poate susține pira lui Hits, neafîndu-o de legiuată. Dar' judele de instrucție, în dragostea lui față de noi, a răspuns la asta, că el provoacă pe procuror să iee acuza asupra noastră! Contra acestei provocări; procurorul a dat recurs la senatul de acuză al tribunalului, și senatul (statul judeților) a hotărît așa: judecătorul de instrucție a călcat legea cînd a provocat pe procuror la luarea acuzei, și îndrumă pe judele respectiv la ținerea legii, iar' curgerea procesului mai departe față de noi, pentru „vătămă-tul“ Hits dela Dobra, — o oprește!

Te salutăm, jupîne Hits!

Tifusul în Sibiu a perdut din puterea-i primejduitoare. Toate școlile s'au deschis încă săptămîna trecută.

În Brad s'a sărbat presara sîntutui Andrei în chip foarte vrednic, de cătră corpul profesoral cu elevii gimnaziali și a celorlalte școale. S'a aranjat o producție deosebită, cu un program bine ales; s'a rostot o schitare

a vieții Metropolitului Șaguna sub care s'a înființat gimnaziul, s'au produs elevii în cor și cu declamări potrivite, iar' domni dela desp. Asociațiunii au folosit skiopticonul pentru a mări frumșea producției: au arătat vre-o 9 tablouri: pe Metropolitul Șaguna, catedrala căreia el i-a întemeiat fondul de zidire, etc. Public mult. Preoți și inv. din jur și interes viu din partea poporului. Așa e bine. La lumină și la învățătură frumoasă, să alergăm cu toții.

Membrii din „Alia A.-Iulia“ a „Reun. a II. de înmormîntare din Deva“, sunt invitați la adunarea care să va ținea Duminecă în 31 Decembrie n., la 2 oare d. a., în casina română din A.-Iulia.

Iar' pînă atunci fiecare membru este rugat a-și prezenta cîrticica de membru subscrisului cassar pentru a să controla plătirile. — Toți cei cu taxe restante să-le achite pentru a nu-și perde eventual dreptul de membru. Orelle oficioase: Sîmbătă d. a. dela 5—7 ore în casină.

A.-Iulia în 8 Dec. 1905.

Ioan Teculescu,
director subst.

Ioan Pampu,
cassar subst.

Mulțumită. Cu ocaziunea seratei teatrate din 25 Nov. c., arangiată de tinerii meseriași rom. din loc, au încurs peste tot din biletele vîndute precum și din suprasolviri 216 cor. 10 fil. Din această sumă detragîndu-să speșele de 141 cor. 80 fil., rămîne un venit curat de 74 cor. 30 fil.

Suprasolviri au binevoit a da următorii prea stimați:

Dl. Dr. Aurel Vlad, dep. diet., dir. etc. 18 cor., Dl. Ioan E. Candrea, com. 10 cor., Dl. Ioan I. Vulcu, comerciant 5 cor. Dl. Dr. Traian Frențiu, protopop 4 cor. Dl. Dr. Aurel Oprea, avocat 3 cor. Dl. Grig. Vulcu, comerciant 3 cor. Dr. G. T. Matei, architect 2 cor. Dl. A. G. Muntean, comerciant 1 cor. Dl. Dl. I. Părău, edificator 1 cor. Dl. I. Lupan 1 cor. Dl. Irimie Necea 40 fil. Dl. Nicolae Voina, inv. 20 fil. Dl. Ioan Lăzaro, pantofar 20 fil. și Dl. N. N. 20 fil.

Primească și pe această cale cele mai calde mulțumiri pentru bunăvoința manifestată întru sprijinirea și încurajarea tinerilor noștri meseriași spre perfecționare.

Orăștie, 28 Nov. 1905.

C. Baicu,
președ.

Tulburările din Rusia.

În Rusia zvîrcolirile poporului au ajuns în o stare care înfioarează pe ori-ce om!

Nu numai populațiunea nemulțumită din zeci de orașe și sate, poartă tăciuni aprinși prin țară, potopind tot ce le vine înainte, dar' mai ales perjolind de vii pe Jidovi, — ci și armata, puterea care mai ține ordinea în țară, s'a destrăbălat de tot.

Azi armata rusească atît în lăuntru împărăției, cît și în părțile cuprinse, cum e Manciuria, e ruptă în două: o parte care dă încă ascultare mai marilor și alta cea revoltată, care nu mai vrea să știe de nimic, ci folosește armele și munițiile contra propriilor frați și cetățeni.

În mai multe orașe, ca în Wladivostoc, Carbin, și în unele din lăuntru Rusiei, au fost grozave lupte între soldații revoltați și cei ascultători, cari trăgeau unii asupra altora foc, ca contra dușmanului din afară. Numai cu asalt au putut fi luate unele casarme din mîinile revoltaților. Într'o singură încăierare au pierit la Carbin 300 de soldați!

Guvernul însuși și-a perdut capul. Nu mai știe ce să facă. Ci-că s'a descoperit o conjurație care vrea să alunge pe Țar din tron și să-și aleagă alt Împărat după legi nouă!

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Situațiunea sumară.

1904		1905	
20 Noemvrie		12 Nov.	19 Noemvrie
ACTIV			
86,345.321	{ 60,627.821 Reserva met. Aur 80,188.706 25,717.500 » trate Aur 33,595.000 }	114,018.988	113,783.706
2,964.588	Argint și diverse monete	1,392.646	1,380.247
42,124.803	Portofoliu Român și Strein	68,972.646	66,591.695
10,848.146	{*)Impr. contra ef. publice 4,798.000 » » » contcurt. 19,052.874 }	23,940.208	23,850.874
11,999.630	Fonduri publice	11,999.776	11,999.776
13,642.970	Efectele fondului de rezervă	15,075.400	15,075.400
1,713.546	» » » amortisarea imob. și mat.	2,920.477	2,920.477
5,580.899	Imobili	5,757.636	5,760.484
588.793	Mobilier și Mașini de Imprimerie	596.994	597.246
695.743	Cheltuieli de Administrațiune	635.163	722.883
79,072.680	Depozite libere	78,539.185	82,643.285
18,348.205	Compturi curinți	17,751.956	16,794.327
18,492.369	Compturi de valori	27,575.522	27,309.866
292,417.693		369,175.997	369,430.266
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,732.899	Fond de rezervă	20,110.084	20,110.084
2,855.098	Fondul amortisării imobilelor și material	3,039.628	3,039.628
177,412.840	Bilete de Bancă în circulațiune	252,876.950	248,972.260
1,461.065	Profit și Pierderi	1,560.783	1,560.783
—	Compturi curente	—	—
883.111	Dobânzi și beneficii diverse	1,049.367	1,104.226
79,072.680	Depozite de retras	78,539.185	82,643.885
292,417.693	Scomptul 5% *) Dobânda 6%	369,175.997	369,430.566

Noutate!

Motor cu oleu brut

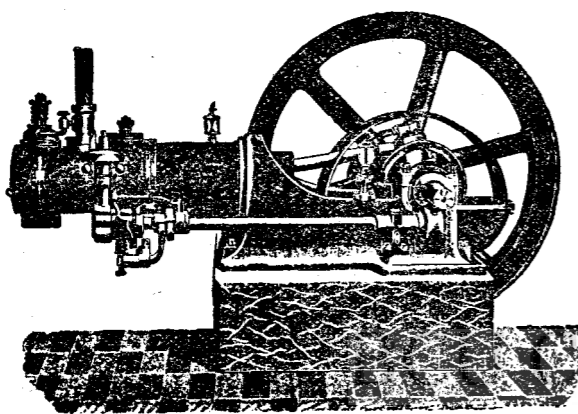
Locomobil cu oleu brut

PLEWA

Noutate!

de 20—50 HP.

de 4—40 HP.

Acest motor cu oleu brut, întrece pe toate motoarele cu oleu cunoscut până acum!

Potrivit la mînarea morilor și la trebuințe industriale; umblă fără zgomot, fără miros, și fără conturbări; nu e accelerat, nu ruinează, ori-cine-l poate manipula și consumă foarte puțină materie arzătoare: 30—40 decagr. pe oară, la o putere de cal, la deplină îngreunare. Oleu brut să poate căpăta în ori-ce fabrică de oleu, fără nici o controlă finanțască.

Atît despre oleurile brute cît și despre ori-ce altfel de motoare, — binevoeste a cere catalog.

Adresa: **DÉNES B., Budapesta** VI. Váci körút Nr. 61

3-6

„JIANA“

institut de credit și de econ. în Petroșeni.

Concurs.

Devenind vacant postul de cas-sar la institutul de credit și economi „Jiana“ în Petroșeni, să scrie prin aceasta concurs, cu salariu de cor. 800 și tantiema statutară.

Reflectanții să-și adreseze concursurile lor, scrise cu mîna proprie cu documentele de recomandare posibile pînă în 15 Ianuarie 1906, la direcțiunea institutului.

Alegerea să face pe un an de probă, după care urmează denu-mirea definitivă la cas de convenire. Cassarul are a depune o cauțiune de 2000 cor. în bani ori hîrtii de vitoare.

Doritorii de-a ocupa acest post au să se prezinte odată în persoană pînă în 16 Ianuarie 1906, în biroul institutului.

Petroșeni, (Petrozsény) la 12 Decemvrie 1906.

1-2

Direcțiunea.

Cancelarie de asigurări.

Pentru puternicul ținut românesc din jurul Orăștiei, s'a înființat în Orăștie o:

cancelarie centrală de asigurări, care să servească poporului nostru în chipul cel mai bun și culant.

Cancelaria o conduc trei domni români pricepuți în afacerile de asigurări, mijlocind asigurările cele mai favorabile, atît în contra pagubei prin foc, cît și asigurări pe viață, asigurări de zestre fetelor, etc.

Cancelaria își angajază agenți prin comune, între condițiile cele mai favorabile și dîndu-le remunerații mai bune decum să dau de obicei agenților mici.

Cei-ce doresc legături cu această cancelarie, vrednică de cea mai mare încredere și sprigin din partea poporului nostru, — să se adreseze la ea pentru informațiuni

„Cancelaria de asigurări“

din Orăștie, Piața-mare.

Fabrica de cahale din Barul-mare.
A nagybaári agyagipar-Vállalat.

Cei-ce vă zidiți case nouă ori vă renovați pe cele vechi, — nu întrelăsați a vă procura în ele **sobe de cahale** în chipul celei aci tipărite, că-s cele mai bune și cele mai moderne! O sobă de cahale încălzită odată bine, ține căldura două și trei ore, fără alt foc, și casa totdeauna e plină de o căldură plăcută, domoală!

O astfel de sobă e și podoabă în casă, ca o mobilă frumoasă! *Fabrica dela Barul-mare, face admirabile sobe de acestea!*

Depozit mare de atari sobe să află la dl *Ioan Lăzăroiu*, comerciant în Orăștie.

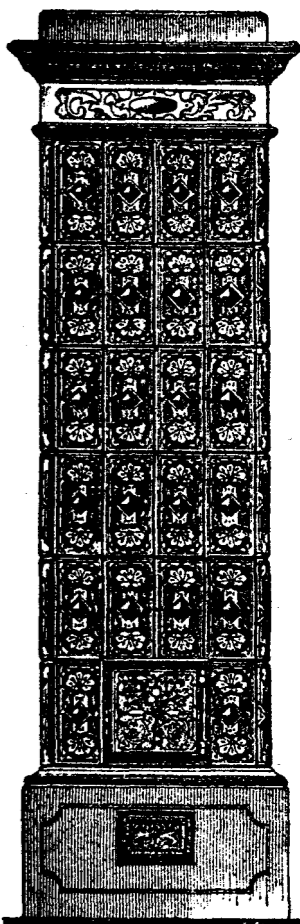
Indemnăm pe toți Românii a să adresa dlui *Ioan Lăzăroiu*, care mijlocește trimiterea sobelor dela fabrică, cu prețuri încă mai favorabile decît dela fabrica însăși, avînd dsa cele mai bune legături cu fabrica!

Faceți probă cu o atare sobă Azi toate casele mai bune, pun atari sobe. Și toți sunt foarte mulțumiți cu sobele primite prin dl *Ioan Lăzăroiu*, comerciant din Orăștie (Szászváros).

Cei-ce doresc a să adresa direct firmei, adresa e aceasta:

„A nagybaári agyagipar-vállalat“

Nagy Baár, u. p. Puj.

3-

Înainte de întrebuintare.

După întrebuintare.

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cel mai renumiți profesori și medicii și sunt recunoscute de cele mai bune.

Demeter soluț. kalisulfogujacol,

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, oficei, tusei măgăreșii, ca-tarului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei săci.

Vindecă sigur și repede.

Prețul 2 cor.

Capșic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, recelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai bătrîne boale le vindecă. Prețul 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catharul, și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgirciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea singelui. Prețul 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea singelui la sifilis, morburile tineretelor. 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morhuri, precum palpitarea de inimă, ameteții, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului numai decît să comandeze Laxbonbons, zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 80 fileri.

Cornel Demeter, apotecar în Orăștie, (Szászváros), apoteca Vlad, (lingă collegium).

CANDIDAT.

În cancelaria subscrisului află aplicare un candidat de avocat cu începere dela 1-a Ian. anul 1906.

Praxă să recere.

Doritorii de a ocupa acest post să se adreseze subscrisului.

Hațeg, 11 Decemvrie 1905.

Dr. Gavriil Suciu, avocat.

1-3

NUMERI SINGURATICI DIN

„LIBERTATEA“

să vind peste tot locul (unde să cer cel puțin 5 la un loc) cu numai 2 cr. (4 fil.) foaia. — Cei ce doresc a vinde foaia noastră cu numărul, să-și dea adresele, ca să le putem trimite cite ne cer!

Suplementul ei ilustrat

„Foaia interesantă“

să vinde peste tot cu 1 cr. foaia (peste prețul „Libertății“).

Căutam rînzători în toate orașele și satele!

Cumpărați cel mai frumos, practic și bogat calendar românesc

1-3

CALENDARUL
„POPORULUI ROMÂN“
pe anul 1906.

Să extinde pe 204 pagini cu un cuprins foarte variat. Peste 60 articolași interesanți și instructivi.

Calendarul este împodobit cu optzeci de chipuri, dintre cari amintim:

1. Deputații naționaliști.
2. George P. de Băsești
3. Sterca Șuluțiu
4. Profesorul D. Comșa
5. D-șoara M. Cozma
6. Catedrala din Sibiu
7. Casa națională
8. Moș Herlea
9. Badea Cârțan
10. Toți regii din Europa
11. Învățători la cursul lui Vidu
12. Redacția „Poporului Rom.“
13. Minunățiile lumii.

—* EXTRAS DIN LEGEA COMUNALĂ *—

Cine nu cumpără acest calendar atît de frumos, atît de bogat și atît de plin cu povește și învățături: să lipsește de cea mai folositoare carte de casă.

Dela 15 exempl. în sus să dă 15% rabat și plățirea postei. Comercianților 25%.

„Tipografia Nouă“, în Orăștie